

**CUI
BOND
RESTITUCE II.**

ISBN 80-254-0884-1

Motto 1:

„Během několika let se sudetoněmeckému živlu podařilo tak důkladně otrástit vnitřní stabilitu Československé republiky a její vnitřní poměry uvést do zmatku takovým způsobem, že se stala zralou pro likvidaci... To vše se mohlo uskutečnit jen proto, že celé sudetské Německo se stalo nacionálně socialistickým...Nechť dějiny jednou vynesou rozsudek: Sudetští Němci vykonali věrně a pohotově svoji povinnost!“

Konrád Henlein
5. března 1941

Motto 2:

„Přijde brzo chvíle, kdy tito viníci, Němci, kteří rozpoutali 2. světovou válku, se budou před sebou samými a před světem očisťovat z toho, co v těchto letech napáchali. A budou tomu sami věřit, až tyto své nové lži budou přednášet. Říkal jsem, že máte všechno zaznamenat, co jste zažili, abyste se znovu mohli bránit, až oni začnou s touto kampaní.“

Edvard Beneš
14. prosince 1945

Motto 3:

„Nacismus, Mnichov, válka a všechny její trpké důsledky patří do historie a jediné, co můžeme a chceme dělat, je snažit se tuto historii pochopit a udělat vše pro to, aby se už nikdy neopakovala...My nemáme sebemenší úmysl vrátet dějiny zpět, rušit naše dávné a legitimně parlamentem schválené právní akty, které navíc dávno překryla historie celými vrstvami aktů jiných, rozpoutávat nové vichřice v oblasti vlastnických vztahů a uvolňovat tím vším cestu běsům minulosti.“

Václav Havel
17. února 1995

Vážení čtenáři,

publikace „Cui bono restituce II“ těsně navazuje na publikaci Cui bono restituce?, vydanou na jaře 2007. Cílem studie je v kontextu evropského práva doplnit aktuální informace ke zmapování pěti právních případů sporných majetkových nároků, které dodnes zasahují do poválečného uspořádání Evropské unie a které jsou dokladem trpké minulosti evropského kontinentu jako místa zrad, válek a sporů.

Jak známo, jedním z hlavních cílů existence Evropské Unie bylo a je udržení míru a stability a zamezení novým válečným konfliktům na kontinentě. Potomci aristokratických rodů, jejichž někteří představitelé za druhé světové války údajně kolabovali s nacistickým režimem, se nyní dožadují u českých soudů zkonfiskovaného majetku. Jde přitom nejen o šlechtická sídla a další nemovitosti, ale i o velké množství půdy a lesních porostů. Tento majetek byl zkonfiskován československým státem po druhé světové válce na základě mezinárodních smluv a československé poválečné legislativy (Postupimská dohoda, Dekrety prezidenta Beneše).

Právě poválečné dekrety československého prezidenta Edvarda Beneše, zabavující majetek nacistických zrádců a kolaborantů, se staly stěžejním tématem během páté vlny rozšíření EU. Někteří poslanci Evropského parlamentu tehdy v souvislosti s těmito dekrety vystupovali proti přijetí České republiky do Unie. Konference předsedů Evropského parlamentu si proto nechala vypracovat expertní názor na dekrety Edvarda Beneše od předních vědeckých odborníků na právo a historii. Vznikla tak studie „Právní posouzení Benešových dekretů a přistoupení České republiky k Evropské unii“ a následně doporučení Evropského parlamentu (A5-0089 z 26. 3. 2004) k souhlasu s přistoupením ČR k EU. Studii zpracoval kolektiv autorů pod vedením Prof. Dr. Dres. h. c. Jochen A. Froweina.

Jak studie, tak doporučení EP, jasně konstatují, že dekrety prezidenta Edvarda Beneše nejsou překážkou vstupu ČR do EU a nejsou v rozporu s evropským právem. Závěry výše zmíněných dokumentů jsou součástí této publikace. Bohužel stále se navzdory jasným právním vyjádřením objevují snahy i ze strany některých poslanců Evropského parlamentu o znovutevření majetkových nároků a zrušení Dekretů prezidenta Beneše. Velmi aktivní je zejména poslanec EP Bernd Posselt, který je zároveň předsedou Sudetoněmeckého landsmanshaftu.

Tyto skutečnosti, spolu s nepřehlednými soudními spory, představují velkou nejistotu mezi občany ČR a zainteresovanými starosty měst a obcí. Obava z neurčitosti majetkových vztahů v místech, zasažených tahanicemi, brzdí investice do regionálního rozvoje. Tyto oblasti se mnohdy shodují s regiony NUTS II, které využívají prostředků ze strukturálních fondů EU.

Jedním z předpokladů úspěšné implementace regionální rozvojové politiky EU a fondů je jasný, nezpochybnitelný původ majetku a zejména jeho vlastník. Z tohoto důvodu si myslím, že výše zmiňované nároky by mohly ohrozit pozitivní efekt regionálního rozvoje a územní spolupráce.

Věřím, že je pro Českou republiku zcela zásadní, aby jako nový člen EU udržovala dobré vztahy se svými sousedy a aby aktivně pracovala na integraci Evropy a mírovém procesu. Nicméně je třeba zdůraznit, že majetkové nároky, u jejichž kořene

stála druhá světová válka se svými zvěrstvy, jsou stále živé a nepomáhají mírové integraci a dobrým sousedským vztahům.

V kontextu demokratického vývoje společnosti považuji za nutné, aby se o detailech unikátních soudních sporů dozvědělo co nejvíce občanů. Z těchto důvodů jsem se rozhodla podpořit vznik studie Cui bono restituce II a vítám, že její vydání finančně podpořil Evropský parlament. Mezi autory publikace patří renomovaní právníci, historici, archiváři a starostové, bez jejichž mravenčí práce tak zajímavé čtení, včetně historických dokumentů, vzniknout nemohlo. Patří jim dík a obdiv.

JANA BOBOŠÍKOVÁ
poslankyně Evropského parlamentu

V Praze 15. srpna 2007

Když jsme v raně postsametovém čase začali v této zemi skloňovat ve všech pádech slovo restituce, netušili jsme, že místo původně zamýšlené rychlé „nápravy některých majetkových křivd, zaviněných komunistickým režimem“, odstartováváme proces, který bude po dlouhá léta zaměstnávat stovky právníků, úředníků, soudců, volených orgánů a veřejných činitelů, ale také památkářů, muzejníků, galeristů, novinářů a v neposlední řadě i kriminalistů a že náprava jedněch domnělých majetkových křivd způsobí řadu křivd nových, a to nejen majetkových.

Odhlédněme od zákonů, přípouštějících takzvané mimosoudní rehabilitace či vracení drobných provozoven, znárodněných komunisty bývalým živnostníkům či obchodníkům po únorovém „puči“ 1948, a zaměřme svoji pozornost na takzvaný „restituční zákon o půdě“, přesněji řečeno zákon číslo 229/1991 Sb., jehož plný název zní „Zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.“

Vešel v platnost 21. května 1991 a měl navracet půdu a další zemědělský majetek, to je především pole, lesy a budovy prokazatelně se zemědělskou výrobou v pětačtyřicátém roce související. Ty budovy by si leckterý pozorovatel představil jako mlýny, pily, stodoly či chlévy, o necelý rok později se k nim však nenápadně přidružily také hrady a zámky.

Dne 15. dubna 1992 schválila totiž Česká národní rada další zákon. Stalo se to v tichosti a bez většího mediálního rozruchu či publicity. Ten zákon vlastně ani nemá jméno. Má pouze číslo 243/1992 Sb. a podtitulek „Zákon, kterým se upravují některé otázky, související se zákonem číslo 229/1991 Sb.“

Některé otázky se skutečně upravily, a to ve prospěch mocenské skupiny lidí, kteří v tu chvíli mohli razantně vstoupit do hry.

Dnes, po patnácti letech, slyšíme často z úst mnoha politiků naléhavou výzvu. Stále znovu a znovu nás i sebe ujišťují, že prý v této republice nesmí být při restitucích prolomena hranice 25. února 1948. Zní to trochu směšně. – Ta hranice totiž prolomena byla, a to již v raných restitučních dobách! Prolomila ji ona dvěstětřiačtyřicítka. Tiše, nenápadně a dokonce s bohuľibými úmysly.

Zákon 243 nelze kritizovat jako špatný či nemorální. Jeho tvůrce chtěl docílit dokonalé spravedlnosti. Vycházel ze skutečnosti, že doba mezi 8. květnem 1945 a 25. únorem 1948 byla velmi krátká, což je pravda.

Jestliže po květnu začaly vcházet v platnost takzvané Benešovy dekrety, mohlo na jejich základě skutečně někde dojít ke spáchání křivdy. Ten či onen majitel zemědělské půdy (většinou šlechtic a velkostatkář) mohl být neprávem prohlášen za Němce či Maďara s důsledkem ztráty občanství nově obnovené Československé republiky, což mohlo vyústit v nespravedlivé zabavení jeho majetku.

Dekret číslo 12/1945 Sb. šel totiž ruku v ruce s ústavním dekretem číslo 33/1945 Sb. Kdo přišel třiatřicítkou o občanství, tomu zpravidla dvanáctka zabavila půdu, případně i zámek coby sídlo velkostatku.

Restituční zákon 243 si tedy chtěl posvítit na ony případné křivdy, zaviněné liknavými úředníky či soudci, kteří v krátkém časovém úseku mezi koncem druhé světové války a únorem 1948 nestačili včas rozhodnout o odvolání, a vyvázat tak neprávem nařčeného jedince z postihu, který mu hrozil. „Vítězný únor“ totiž nad tím vším

už jen zlomil hůl, potvrdil „benešovskou“ konfiskaci (ať už oprávněnou či neoprávněnou), a celý proces krátce nato korunoval svou slavnou „druhou pozemkovou reformou“ – tedy křivdou již vskutku dokonalou.

Nejdůležitějším paragrafem zákona 243 je paragraf číslo dvě. Za účelem zmírnění následků majetkových křivd stanoví tento paragraf nový okruh oprávněných osob. Rozšiřuje ho v tom směru, že od nynějška už nebude osobou, oprávněnou k navrácení zemědělského majetku, pouze ten, komu byl majetek znárodněn komunisty po Únoru, ale i ten, kdo jej pozbyl podle dekretů prezidenta republiky číslo 12/1945 Sb. (Dekret o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa), nebo 108/1945 Sb. (Dekret o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy). Bude osobou oprávněnou, ovšem pouze za podmínky, že se za války neprovinil proti československému státu (což by mělo být nyní znovu prověřeno) a za podmínky, že v letech 1945–1953 nabyl zpět podle jednoho ze čtyř taxativně vyjmenovaných zákonů československé občanství, které dle dekretu 33 pozbyl.

Naše republika podala prst a jistý okruh osob, trpělivě po léta čekajících, správně vytušil, že konečně přišla ta pravá chvíle chytit celou ruku, pod pláštíkem restitucí prolomit Benešovy dekrety a navrátit zemědělský majetek obrovských rozměrů spolu s množstvím hradů, zámků a dalších památek nedozírné hodnoty zpět do rukou těch, kterým byly tyto statky po válce právem zkonfiskovány jakožto příslušníkům poražených národů, jakožto zrádcům národa českého a slovenského.

Kdyby si někdo dal tu práci a spočítal, kolik žadatelů bylo skutečně schopno dokázat předložením platných dokladů, že splňují podmínky paragrafu číslo dvě onoho výše uvedeného restitučního zákona, a mají tedy na restituci nárok, došel by nejspíš k jednocifernému číslu. Drtivá většina bývalých statkářů podmínky nesplňuje, přesto to oni sami či jejich potomci odmítají vzdát. Po léta tvrdošijně hrají tu svou zvláštní hru na výdrž a někteří soudci či úředníci jim tu a tam úslužně jejich šachovou figurku kousíček popostrčí směrem k vítěznému postavení.

Zákon 243 byl navíc v průběhu let několikrát novelizován, a u té příležitosti byla vždy dána skulinka, kterou mohl nový žadatel do procesu dodatečně vklouznout. Bylo zajímavé pozorovat, jak někteří zdrženliví jedinci, vědomi jsouce obrovského másla, ulpívajícího na hlavě jejich otců či dědů, stáli zpočátku tiše stranou všech restitučních procesů. – Ale najednou je máme na scéně též! – Využili skulinky, která se nabídla, a do procesu vstoupili, posilněni úspěchy svých příbuzných.

Zprvu se báli ostudy a veřejného praní špinavého prádla. – Vždyť tatíček byl přece v SA a matička v NSFW! – Celá léta se to daří tutlat, pamětníci pomalu vymírají, a teď by to najednou někdo mohl vytáhnout a zveřejnit!

Jenže strýček tam byl taktéž, a bratránek přesto s restitucí úspěš! – Takže směle do toho! Vždyť támhleten úředník přece i v novinách veřejně prohlásil, že „nacismus není překážkou ve vydání majetku v restituci!“

Dílčí úspěchy, kterých u soudů dosáhli odvážní žadatelé, rekrutující se především z řad bývalé šlechty, která nezůstala republice věrná a tak či onak se proti ní v době jejího zvýšeného ohrožení provinila, zrodily vbrzku další „zlepšovací návrh“.

Skupina těch, kteří termíny k podání žádostí přece jen nějak propásli, či z jiných důvodů nemohli do procesu vstoupit skrze zákon 243, vymyslela cestičku, zvanou „žaloba na určení vlastnictví“.

Jde o fintu vskutku důmyslnou. Zde už nehrají roli žádné termíny. Odvážným zlatokopům z řad potomků bývalých držitelů zemědělského majetku se nabízí zcela nová, velmi lákavá možnost k dalšímu ždímání republiky. Není omezena žádnými termíny, a může odteďka již běžet takřka donekonečna.

Tedy v pětačtyřicátém mohl přece při konfiskaci toho kterého majetku nějaký úředník na něco zapomenout. Mohl dát například na důležitý úřední doklad razítko omylem vzhůru nohama a tak podobně.

No a toho teď my, odvážní žadatelé, musíme využít a celý ten někdejší konfiskační proces prohlásit za neplatný!

Hloupá Česká republika nám na to skočí ve snaze prokázat svou demokratickou tvář a my, potomci osob, právem kdysi potrestaných za nacistickou kolaboraci a za zradu republiky, my, potomci těch, jejichž majetek nařídila po válce zkonfiskovat Pařížská dohoda o reparacích, se v tichosti pod pláštíkem nápravy komunistických majetkových křivd staneme opět majiteli svých někdejších statků!

Tato kniha přináší svědectví několika pozorovatelů, kterým nezůstal lhostejný osud České republiky. Seznámili se prostřednictvím televizních pořadů, předali si vzájemně své zkušenosti, týkající se restitučních kauz, které jakožto účastníci řízení po léta sledují, učinili společné prohlášení a formou písemného svědectví je dopravili na půdu parlamentu. Stali se každý ve své kauze iniciátory řady televizních pořadů a článků, zveřejněných v médiích.

Dne 19. srpna 2003 uzavřeli v Pardubicích smlouvu, a založili tak sdružení s názvem „Linie pravdy a práva“. Jeho posláním je sledovat postup orgánů státní správy, soudců a dalších činitelů, rozhodujících či podílejících se na rozhodování v restitučních kauzách, které v České republice probíhají především podle zákona 229/1991 Sb. ve spojení se zákonem 243/1992 Sb., dále také podle zákona o mimosoudních rehabilitacích, případně i v takzvaných žalobách na určení vlastnictví, tedy v procesech, při nichž se příslušníci bývalé německé a rakouské šlechty domáhají vrácení majetku, který jim byl zkonfiskován podle dekretů prezidenta republiky.

Účastníci sdružení si kladou otázku: Cui bono? – Proč a v čí prospěch dochází v posledních letech právě v České republice k tak úporným snahám o změnu poválečného uspořádání Evropy a k popření zásad Pařížské dohody o reparacích z roku 1945 cestou prolomení dekretů a navrácení zemědělského majetku obrovského objemu spolu s množstvím kulturních památek nedozírné hodnoty zpět do rukou potomků těch, kterým byl tento majetek po válce právem zkonfiskován?

Počátkem září roku 2005 se aktéři sdružení „Linie pravdy a práva“ obrátili na prezidenta České republiky i na předsedu její vlády. Otevřeným dopisem protestovali proti obsahu rozhodnutí Ústavního soudu ČR, vydanému v restituční kauze Salm-Reifferscheidt.

Nyní čtenářům předkládají knihu, podávající svědectví o restitučních kauzách. Činí tak v naději, že vnímavému čtenáři otevře tato kniha oči a podá informace poněkud odlišné od informací, které lze běžně získat v českém tisku, který po odprodeji většiny titulů cizím vydavatelům přestal již dávno být českým.

KAUZA SALM-REIFFERSCHIEDT

Dne 9. 12. 1992 byla na referát pozemkový úřad Okresního úřadu Blansko (OPÚ) doručena žádost Marie Salm-Reifferscheidt-Raitz (Marie Salmové) o vydání nemovitostí dle restitučního zákona 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ve spojení se zákonem 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky, spojené se zákonem 229/1991 Sb. (dále jen zákona o půdě). Jde o nemovitosti, patřící původně otci žadatelky, Hugo Nikolausi Salm-Reifferscheidtovi, které byly zkonfiskovány dle dekretů prezidenta republiky.

Na zesnulého **Huga Nikolause Salm-Reifferscheidta** (Huga S. R. Seniora) by se mohl vztahovat § 2 zákona 243/1992 Sb. Podle něj je oprávněnou osobou nejen ten, komu byl majetek znárodněn po 25. únoru 1948, ale i ten, komu byl zkonfiskován dle tzv. Benešových dekretů, a to v takovém případě, jestliže dotyčný nabyt zpět dle jednoho ze čtyř vyjmenovaných zákonů, vydaných v letech 1945–1953, občanství, odňaté Benešovými dekrety. To vše za předpokladu, že se neprovinil proti československému státu, což by mělo být v rámci restitučního řízení znovu potvrzeno.

Majetek, o nějž Marie Salmová požádala, byl definován výpisem z moravských zemských desk (knihovní vložka 350, 414 a 476) a představuje rozsáhlé lesy a polnosti na Blanensku (cca 7 000 ha) včetně několika budov, z nichž nejvýznamnější jsou dva zámky, a to v Rájci-Jestřebí a v Blansku.

Po zahájení restitučního řízení jedna z žadatelek zemřela a počet restituentů se ustálil na těchto třech osobách:

- 1) **Marie Salm-Reifferscheidt-Raitz** (dcera oprávněné osoby, tj. Huga S. R. Seniora) – požadovaný podíl majetku 6/25
- 2) **Ida Schoeller** (taktéž dcera Huga S. R. Seniora) – požadovaný podíl majetku 3/25
- 3) **Hugo Christian Salm-Reifferscheidt** (Hugo S. R. Junior, vnuk Huga S. R. Seniora) – požadovaný podíl majetku 16/25.

Hlavní mluvčí restituentů je Marie, která zřejmě jediná ovládá češtinu a vyzná se v práci našich úřadů a soudů.

OPÚ Blansko prováděl správní řízení po dobu tři a půl roku, a v květnu 1996 a následně dne 23. 9. 1996, vydává dvě pro Salmu zamítavá rozhodnutí (podepsán Ing. Stanislav Skřípský, vedoucí referátu). První se týká 273 hektarů lesů na katastru obce Vavřinec-Veselice okres Blansko a druhé areálu zámku Blansko. Tyto dvě položky si správní orgán vybral z celého soupisu požadovaných nemovitostí jako vzorové. Až by rozhodování o nich nabylo definitivně právní moci, ať už pro restituenty kladně či záporně, pak by správní orgán rozhodoval postupně o dalších položkách. Takže „**lesy Veselice**“ a „**zámek Blansko**“ stojí v procesu restituce Salmů takzvaně v první linii.

Zamítnutí navrácení tohoto majetku zdůvodnil OPÚ tím, že potenciální oprávněná osoba, tj. zesnulý Hugo S. R. Senior, **nesplňuje podmínky, stanovené zákonem o půdě**. Majetek mu byl zkonfiskován v roce 1945 dekrety 12/1945 Sb. (Dekret o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa) a 108/1945 Sb. (Dekret o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy), a současně dle ústavního dekretu

tu 33/1945 Sb. (Dekret o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské) pozbyl československé občanství. Pozbyl ho dle § 1 odst. 1 tohoto dekretu nabytím **říšskoněmeckého občanství**, a současně i dle § 1 odst. 2 z důvodů své **německé národnosti**.

Hugo S. R. Senior se proti dekretům odvolal (25. 10. 1945) a tvrdí, že je a byl vždy Čech. Odvolání však bylo **pravomocně zamítnuto**, a to na základě existence dochovaných sčítacích archů, které dokládají, že Hugo S. R. Senior se v roce 1930 a následně ještě jednou v roce 1939, tedy v době „zvýšeného ohrožení republiky“ (což je dle § 18 dekretu 16/1945 Sb. přitěžující okolnost) přihlásil k národnosti německé, a takto vstupoval do okupace. Tím je ve smyslu dekretů 12, 108 a 33/1945 Sb. považován za Němce s důsledky konfiskace majetku a ztráty československého občanství. K vydání tzv. **osvědčení typu „A“ o národní spolehlivosti**, které by Hugovi S. R. Seniorovi přiznávalo češtví, a tudíž otevíralo cestu k navrácení československého občanství a majetku, nikdy nedošlo.

Hugo S. R. Senior se mohl bránit proti konfiskaci ještě druhým způsobem, tj. přiznat, že je tedy skutečně **Němec**, ale takový Němec, který se za války za a) neprovinil proti Československé republice a za b) aktivně napomáhal obnově celistvosti republiky nebo trpěl pod nacistickým terorem. Kdyby se mu podařilo tyto dvě podmínky prokázat, mohl by získat tzv. **osvědčení typu „B“ o prozatímním zachování československého občanství** (dekret 33/1945 Sb., § 2, odst. 2, věta 3), které by mu také otevřelo cestu k zachování občanství, a majetek by mu mohl být vrácen. O toto osvědčení mohl požádat v době od 10. 8. 1945 do 10. 2. 1946 na příslušném okresním národním výboru (tehdejší ONV Boskovice).

Osvědčení typu „B“ byla modrá průkazka, jejíž formuláře vydalo Ministerstvo národní obrany a okresním národním výborům je v potřebném počtu přiděloval příslušný zemský národní výbor. Byly přísně zúčtovatelné a očíslované od 1 do 200 tisíc. Pokud by Hugovi S. R. Seniorovi ONV Boskovice vydal osvědčení typu „B“, mohlo by pak o **definitivním zachování** jeho občanství rozhodnout Ministerstvo vnitra na návrh Zemského národního výboru Brno.

Hugo S. R. Senior se o tuto věc snažil, jednání se však protahuje, protože nejsou zřejmá pro vydání osvědčení shledány dostatečné důvody. Naopak Místní národní výbor Rájec nad Svitavou (trvalé bydliště) ve své odpovědi na přípis ONV Boskovice z 31. 10. 1945 tvrdí, že Hugo S. R. Senior pozbyl svůj majetek vlastně již v roce 1927, kdy jeho velkostatek propadl pro obrovské zadlužení a neplacení daní státu, byla na něj uvalena národní správa a rodině pak byla vyplácena pouze určitá částka, aby ne-trpěla nouzí. Dále tentýž orgán vyslovuje podezření, že Hugo S. R. Senior byl **členem NSDAP**. Cituje zápis z organizačního plánu NSDAP (Block Raitz), kde v seznamu členů jsou vedena pod pořadovými čísly tato jména:

21. Fürst Salm Hugo Nikolaus	14. 10. 1893	EW
22. Fürstin Salm Leopoldine	6. 9. 1895	EW
23. Altgraf Salm Hugo Maria	12. 12. 1933	KB

MNV Rájec dále s určitostí tvrdí, že má důkazy o členství Huga S. R. Seniora v dalších nacistických organizacích, a sice **Deutsche Arbeitsfront (DAF)**, **Bund Deutscher Osten (BDO)**, **Nationalsozialistische Reichskrieger Bund (NSRKB)** a **Kriegerkameradschaft**. Uvádí data jeho vstupu, dosvědčuje, že Salm zde platil příspěvky atd.

Uvádí dále, že Hugova žena Leopoldina byla také v BDO a že dostala od NSDAP tzv. Mutterkreuz, dcera Ida že byla v DAF a NSV a že se provdala za německého důstojníka Schoellera, dcera Alžběta že byla členkou Hitlerjugend a DRK a obě další děti Marie a Hugo že byly rovněž v HJ. Zápis s tímto svědectvím z 31. 10. 1945 podepsalo 5 svědků. Jeden z nich, pokud je nám známo, ještě žije.

Tady je třeba zdůraznit, že v prováděcích předpisech k tzv. Benešovým dekretům (Oběžník MV z 24. 8. 1945 č. A-4600-16/8-45-Ref.A) se **výslovně zakazuje** okresním národním výborům vydat osvědčení typu „B“ tomu, kdo byl členem některé z nacistických organizací. Říká se zde doslova, že jako antinacista a antifašista má být uznán a jako takový legitimován jen ten, „...kdož se nikdy nestal členem SS, SA, SDP, NSDAP, NSKK nebo **jiných složek nacistických**, přestože k tomu byl nucen. Za protifašistu nemůže tedy býti pokládán ten, kdo byl organizován v těchto nebo jiných složkách nacistické strany s výjimkou těch, kteří za účelem rozkladné práce byli některou protifašistickou organizací do těchto složek prokazatelně vysláni.“

Zdůrazňujeme zde slovo „**členem**“ a slovo „**organizován**“ a upozorňujeme na to, že nacistické strany DAF a BDO jsou vyhláškou MV z 16. 1. 1946 č. Z/II-31366-45 označeny za „**jiné fašistické**“ ve smyslu § 3 odst. 2 retribučního dekretu 16/1945 Sb.

Mimořádné lidové soudy odsuzovaly podle tohoto paragrafu na pět až dvacet let těžkého žaláře tzv. „činnovníky a velitele“ těchto stran. Dle pokynů Oběžníku MV z 24. 8. 1945 však osvědčení „B“, svědčící mimo jiné o antinacismu a antifašismu, nesmělo být okresním národním výborem vydáno **nejen činnovníkům a velitelům**, ale ani pouhým **řadovým členům** těchto organizací.

Přestože zápis bezpečnostního odboru MNV Rájec z 31. 10. 1945, podepsaný svědky, leží založen ve spise, žádný ze správních ani soudních orgánů si při projednávání restitučního řízení této skutečnosti nevšiml a nevzal ji v potaz.

Až do počátku února 1946 nebylo tedy Hugovi S. R. Seniorovi přiznáno osvědčení „A“ ani „B“. Salm byl v té době těžce nemocen a hrozilo, že zemře. Tato skutečnost přiměla zřejmě jeho manželku Leopoldinu k tomu, aby sama podala na poslední chvíli (6. 2. 1946) svou vlastní žádost o osvědčení typu „B“ na ONV Boskovic. Totéž udělala její dcera Alžběta a jejich žádosti zaregistroval do registru žadatelů úředník ONV. Dne 6. 2. 1946 sem tedy byli zapsáni tři žadatelé za sebou:

- 1) **Hugo S. R. Senior** (datum žádosti 25. 10. 1945)
- 2) **Leopoldina S. R.** (datum žádosti 6. 2. 1946)
- 3) **Alžběta S. R.** (datum žádosti 6. 2. 1946).

Z pořadí vyplývá, že Leopoldina nechala manžela zapsat do registru dodatečně. Připomněla asi úředníkovi Hugovu stále platící a dosud nevyřízenou žádost o osvědčení „A“ in eventum „B“ z října 1945.

Hugo s Leopoldinou mají celkem 4 děti. Nejstarší dcera Ida se v tomto řízení neobjevuje. Byla již od roku 1944 provdána za Němce Filipa von Schoellera a odstěhována v zahraničí. Zbývající dvě nezletilé děti Marie (14) a Hugo (12) samostatně o osvědčení nežádají. Pokud by orgán vydal platné osvědčení jejich rodičům, byly by jakožto děti do 14 let připsány do dokumentu jednoho z nich.

Z registru žadatelů vyplývá, že tedy žádají tři Salmové. Všem třem je osvědčení typu „B“ údajně vydáno, a to 20. 3. 1946. V ten den je ovšem pro majitele velkostatku Rájec Huga S. R. Seniora již pozdě. Zemřel 2. 3. 1946, a osvědčení je mu tedy vydáno 18 dní po smrti.

Toto osvědčení, ať už platné či nikoli, bylo pouze **prozatímní**. Mělo **dočasně** upravovat poměry jeho držitele. Díky němu na něj mělo být hleděno jako na československého občana, měl být vyňat z opatření proti Němcům a Maďarům, nepodléhal prozatím odsunu, měl nárok na potravinové lístky atd., to vše ovšem pouze do doby, než bude Ministerstvem vnitra vydáno **definitivní osvědčení**.

O tom, jak slabou účinnost pro uznání občanství toto prozatímní osvědčení mělo, nejlépe vypovídá Oběžník MV z 2. 5. 1946 č. A-4600-4/4-46-VI/3, který připomíná úředníkům okresních národních výborů, že sami nejsou kompetentní rozhodovat o občanství žadatelů, aby tedy nemarnili čas prováděním složitých šetření u případů, kdy žadateli očividně chybí nárok a zbytečně takováto osvědčení nevydávali. Oběžník kritizuje nešvar, který se vyskytl v některých okresech, kde „...bylo podáno velké množství očividně neodůvodněných žádostí, patrně jen k tomu účelu, aby byl zdržen žadatelův odsun...“ (!)

Měl-li by žadateli (či jeho dědicům) být konfiskovaný majetek vrácen, muselo by o žádosti o zachování jeho občanství ještě **definitivně rozhodnout Ministerstvo vnitra na návrh Zemského národního výboru Brno**. U Huga S. R. Seniora k tomu ovšem nikdy nedošlo.

Majetek Salmů tedy zůstal **zkonfiskován dle Benešových dekretů**. Vdova Leopoldina se v následujících letech opakovaně odvolává proti zamítnutí vydání osvědčení „A“ o národní spolehlivosti pro jejího zesnulého manžela. I z tohoto jejího opětovného odvolávání je patrné, že pokud zde vůbec existovalo Salmovo osvědčení „B“, pak z tohoto dokumentu nevyplývaly žádné nároky na uznání jeho občanství.

Veškerá odvolání byla zamítnuta a Leopoldina S. R. nakonec souhlasí s ukončením řízení (prohlášení z 18. 8. 1952). Podle dekretu 33/1945 Sb. neobdržela občanství ani ona ani její děti. **Jestliže chce tedy někdo dnes tvrdit, že „komunisté sebrali Salmům majetek“, není to pravda. Majetek „sebral“ Salmům prezident Beneš, a to v souladu s Postupimskou dohodou, podepsanou dne 2. 8. 1945 vládami USA, Velké Británie a SSSR, a v souladu s Pařížskou reparační dohodou, podepsanou 21. 12. 1945 vládami osmnácti států světa a nařizující konfiskovat „německý majetek v cizině“.**

Na základě všech těchto poznatků vydal tedy v roce 1996 OPÚ Blansko rozhodnutí, z něhož vyplývá, že žadatelé **nemají na restituci nárok**. Právní zástupkyně Salmů, JUDr. Jarmila Kolářová, vypověděla ihned poté plnou moc. Restituenti se proti rozhodnutí odvolali, a to k **Městskému soudu v Praze** (místní příslušnost dle trvalého bydliště Huga S. R. Juniora).

Odvolání, zformulované novým právním zástupcem, JUDr. Felixem Nevfelow, obsahuje řadu polopravd, převzatých většinou z tzv. Krippnerova memoranda, tj. literárního díla z roku 1945, jehož autorem je JUDr. Pavel Krippner st., advokát rodiny Salmů. Teprve zde u odvolacího soudu v Praze se poprvé objevuje dokument, zvaný osvědčení typu „B“, údajně vydaný dne 20. 3. 1946 Hugovi S. R. Seniorovi. (Do té doby ve spise nebyl a nebyl v něm ani poté. Kde se vzal, tu se vzal a opět zmizel, aby se později znovu vynořil). Přesto, že je dle některých právníků neplatný, jelikož se jedná o osobní průkaz s fotografií, a ten přece není možné vydat po smrti jeho vlastníka, a přesto, že nikdy nikdo neviděl jeho originál, pouze ověřenou kopii (dnes už existují dvě), přesto Městský soud v Praze zrušil rozhodnutí OPÚ Blansko a vrátil je k přepracování (1. 9. 1997). Zavázal přitom prvoinstanční správní orgán svým právním názorem, který zní, že díky existenci výše zmíněného osvědčení je na Huga

S. R. Seniora nutno „**pohlížet jako na občana, který československé občanství nepozbyl**“. I když chybí pravomocné rozhodnutí Ministerstva vnitra. To, že bylo osvědčení vydáno 18 dní po Salmově smrti prý nevedí, protože zde nejde o právní počin konstitutivního ale deklaratorního charakteru.

Rozsudek podepsala JUDr. Eva Pechová, předsedkyně senátu. Vzápětí po vynešení tohoto rozsudku se veřejnost skrze média dozvídá, že Salmové rozšířili své restituční požadavky o jeskyně Moravského krasu.

OPÚ Blansko byl tedy rozsudkem Městského soudu v Praze vyzván k tomu, aby na základě Salmova prozatímního osvědčení „B“ Salmům majetek vydal, ovšem pouze v tom případě, že **nebylo či dodatečně (posmrtně) nebude kladně či záporně rozhodnuto Ministerstvem vnitra o tom, zda se Hugovi S. R. Seniorovi občanství zachovává**. Soud uložil OPÚ učinit v této věci dotaz u Ministerstva vnitra. Není nám známo, jak byl tento úkol ze strany prvoinstančního správního orgánu splněn, víme jen, že úřad přiznává Salmům nárok na restituci a vydává jim:

- 1) „lesy Veselice“ (září 1998) a
- 2) „zámek Blansko“ (26. 11. 1998).

Zde je zapotřebí upozornit na skutečnost, že z areálu blanenského zámku byl při této příležitosti vyňat zámecký park s rybníkem, který byl v předchozím rozhodnutí ze dne 23. 9. 1996 jeho součástí. Park s rybníkem byl tehdy jako samostatná položka veden na listu vlastnictví Okresního úřadu Blansko. Další (možno říci vedlejší) nemovitosti, tvořící areál zámku, byly na listu vlastnictví Města Blanska a hlavní budovy zámku, tj. tzv. Zámek 1 a Zámek 2, byly v té době vedeny na listu vlastnictví příspěvkové organizace Muzeum Blansko, zřízované Městem Blansko. Rozhodnutí, zformulované bez zámeckého parku a rybníka, podepsal pracovník referátu pozemkový úřad OkÚ Blansko, JUDr. Jiří Kšica.

Proti rozhodnutí o vydání „lesů Veselice“ podal účastník řízení (povinná osoba), tj. Státní podnik Lesy ČR Hradec Králové, odvolání ke **Krajskému soudu v Hradci Králové**. Proti rozhodnutí o vydání „zámku Blansko“ podali odvolání dva účastníci řízení: Město Blansko a Muzeum Blansko. Proti dalšímu (třetímu) rozhodnutí, kterým byl krátce poté (4. 2. 1999) vydán Salmům samostatně blanenský zámecký park s rybníkem, se odvolal jakožto povinná osoba přednosta Okresního úřadu Blansko. Tito tři účastníci podali odvolání ke **Krajskému soudu v Brně**.

V průběhu řízení u Krajského soudu v Hradci Králové vyšly najevo nové skutečnosti. Z nich nejzávažnější je zjištění, že Salmovo osvědčení „B“ nejen že neexistuje v originále, ale že jeho ověřená kopie svým pořadovým číslem **nesouhlasí s číslem osvědčení Huga S. R. Seniora**, uvedeným v jediném dochovaném (jakémsi pomocném) boskovickém úředním registru těchto osvědčení (o němž jsme hovořili výše), ale **odpovídá zde pořadovému číslu osvědčení Leopoldiny S. R.**

Toto zjištění přimělo hradecký soud nechat vypracovat znalecký posudek na pravost dotyčného dokumentu. A protože u soudu v Hradci Králové se jako novinka objevuje ještě jedna ověřená kopie osvědčení, datovaná 7. 8. 1946, dostává pražský soudní znalec z oboru kriminalistika a písmoznalectví, RNDr. Miloslav Musil, obě tyto kopie k dispozici.

Znalecký posudek u něj na příkaz soudu objednal OPÚ. Předložil znalci jako srovnávací materiál několik písemností, ověřených v letech 1946–1947 na Okresním sou-

dě v Boskovicích a obsahujících stejná razítka a podpisy, které nacházíme na ověřovacích doložkách obou opisů Salmova osvědčení. Položil pak znalci otázky, vztahující se k pravosti razítek, razítkové barvy a inkoustu, stáří psacího stroje, adekvátnosti kolků a pravosti podpisů obou soudních revidentů, kteří doložky podepsali.

Soudní znalec podrobil materiál pečlivé expertíze a za použití vizuálně optických analytických srovnávacích metod pomocí přístrojů s infračerveným a ultrafialovým zářením, za pomoci spektroskopické a absorpční metody atd. atd. dospěl k závěru, že **kopie vykazují z hlediska zkoumaných stránek všechny znaky pravosti.**

Problémem nesouladu v datech a údajích se však znalec nezabývá. – Proč by taky měl? Vždyť nic takového v zadání nebylo. Metodou „o voze – o koze“ tak byly námitky, vznesené státním podnikem Lesy ČR a zpochybňující **pravost originálu** Salmova osvědčení „B“, smeteny se stolu.

Dne 11. 1. 2000 byl nárok na navrácení „lesů Veselice“ Krajským soudem v Hradci Králové potvrzen. O sporných stránkách dvou kopií osvědčení „B“ rozsudek uvádí, že nemají na rozhodování vliv. Nesoulad v datech podání žádosti Huga S. R. Seniora, rozpor v evidenčních číslech osvědčení oproti registru žadatelů, skutečnost, že v přehledu spisů, týkajících se osvědčování občanství na ONV Boskovice nefiguruje v roce 1946 Salmovo jméno atd., to vše prý není na závadu. Rozsudek podepsal JUDr. Jan Hora, předseda senátu. Proti tomuto rozsudku již nebylo možné použít řádný opravný prostředek. Lesy ČR však použily mimořádného opravného prostředku a podaly ústavní stížnost.

Restituenti krátce po vynesení hradeckého potvrzujícího rozsudku, vedeni jsou skutečností, že ústavní stížnost nemá odkladný účinek, založili akciovou společnost Salm, a. s., jejíž náplní činnosti je mimo jiné hospodaření s lesy a těžba dřeva. Předsedou představenstva společnosti se stal JUDr. Felix Nevřela.

V jarních měsících roku 2000 jsme tedy mohli konstatovat, že Hugo S. R. Senior **nesplňuje podmínky restituce**, stanovené zákonem o půdě. Jsa prokazatelně **Němcem** a za války i **říšskoněmeckým občanem**, pozbyl vydáním dekretu 33/1945 Sb. československé občanství, a tím podle dekretů 12 a 108/1945 Sb. také majetek. **Nenabyl** dle dekretu 33/1945 Sb. občanství zpět vydáním pravomocného rozhodnutí Ministerstva vnitra. (Zbývající tři zákony, vyjmenované v zákoně o půdě, u něj pro znovunabytí občanství nelze použít, protože byly vydány až po jeho smrti). Přesto se na něj dnes má **pohlížet** jako na člověka, jemuž by mělo být československé občanství **zachováno**, a to s přimhouřením oka dle pochybných opisů (proč pochybných, uvádíme níže) neexistujícího originálu jakéhosi prozatímního osvědčení. To vše za situace, kdy se žádný správní ani soudní orgán nezabýval potvrzením či vyvrácením podezření z jeho členství v nacistických organizacích.

Za této situace vstupuje na scénu soukromý badatel **PhDr. Jiří Jaroš**. Jako potomek tří obětí nacistické zvěle, MVDr. Vojtěcha Červinky z Letovic a Aloise Štěrbáčka z Doubravice, umučených v Osvětimi, a Leopolda Kunce z Doubravice, popraveného na Pankráci, se věnuje bádání v oblasti dějin nacismu na Blanensku. Při studiu pramenů objevuje v souvislosti s osobou blockleitera NSDAP Tugemanna archivní dokumenty, týkající se příslušníků rodiny Salmů, které vnášejí nové světlo do problematiky restituce jejich majetku. Jaroš se začíná touto problematikou zabývat a zaměřuje se na otázku, zda se Hugo S. R. Senior **provinil či neprovinil** proti československému státu, a zda tedy splňuje tuto podmínku § 2 zákona 243/1992 Sb.

Zjišťuje, že prvoinstanční orgán vycházel z právního názoru, podle něhož se Hugo S. R. Senior proti republice **neprovinil** vzhledem k tomu, že **nebyl odsouzen mimořádným lidovým soudem** podle Benešova retribučního dekretu 16/1945 Sb. (Dekret o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech).

Hugo S. R. Senior však zemřel jako osoba, uvedená v tzv. „**Hlášení zajištěných a nezajištěných Němců, Maďarů, fašistů, kolaborantů, vlnkařů a osob se Svatováclavskou orlicí**“, sestaveném 4. 6. 1945 bezpečnostním oddělením MNV Rájec. Zemřel v domácím vězení, které mu bylo nařízeno z důvodů jeho nemoci. Nebýt ní, byla by na něj bývala zřejmě uvalena vyšetřovací vazba. Jeho úmrtím (2. 3. 1946) pominuly důvody dalšího stíhání, takže rozsudek mimořádného lidového soudu nad ním vyneseno nebyl.

Na tomto místě se nabízí úvaha o tom, že jestliže Salmova předčasná smrt hypoteticky zabránila Ministerstvu vnitra, aby mu vydalo konečné rozhodnutí o zachování československého občanství, což je Salmova smůla, mohla naopak tato smrt stejně tak dobře zabránit odsouzení tohoto muže mimořádným lidovým soudem jako zrádce a kolaboranta, což je naopak jeho štěstí.

Použijeme-li logiku, kterou se správní orgán ve věci Salmova údajného neprovinění řídí, dospějeme k šokujícímu závěru. Na otázku: „Provinil se Adolf Hitler svými činy proti lidstvu?“ musíme totiž odpovědět: „Nikoli, neprovinil, protože zemřel dříve, než nad ním Norimberský soud mohl vynést rozsudek.“

Doktor Jaroš hledá další důkazy, které by objasnily, zda byl skutečně poslední majitel velkostatku Rájec **zapojen do nacistických struktur** a do jaké míry. Ve fondu NSDAP Letovice, uloženém v kunštátské pobočce Moravského zemského archivu Brno, se mu podařilo objevit zajímavé doklady a postupně je ve spolupráci s ředitelkou Muzea Blansko, Mgr. Evou Nečasovou, doplnit archiváliemi z Archivu Ministerstva vnitra a ze Státního ústředního archivu v Praze.

Jde o tyto dokumenty:

1) **Fragebogen zur Feststellung der deutschen Volkzugehörigkeit**, tj. dotazník, který Hugo S. R. Senior dne 29. 9. 1939 vyplňuje, aby mu mohla být potvrzena tzv. německá „národní příslušnost“. Se svou žádostí si pospíšil. Podal ji necelý měsíc po vypuknutí druhé světové války. Dokument je **vlastnoručně podepsán** a je opatřen doložkou, z níž vyplývá, že žadateli bylo dne 30. 8. 1940 uděleno říšskoněmecké občanství.

Vypadá to, jako by správní ani soudní orgány neměly při svém rozhodování tento dokument k dispozici. Žádné z rozhodnutí ho přímo necituje. Uvádí se v nich pouze, že Hugo S. R. Senior se někdy v roce 1939 (údajně pod nátlakem) přihlásil k **německé národnosti**. Není přitom upřesněn pramen, z něhož to má vyplývat. Jestliže tímto pramenem má být výše uvedený Fragebogen, pak správní a soudní orgány nedocenily jeho obsah. Není to přihláška k německé národnosti, ale žádost o přiznání tzv. **německé národní příslušnosti**, a to je velký rozdíl! Úřední přiznání německé národní příslušnosti totiž otevíralo cestu k získání **prestižního říšskoněmeckého občanství**, které mohl získat podle německých předpisů pouze ten, **kdo si to svým jednáním zasloužil**.

S ohledem na historické události z let 1938–1939 je možné vyplnění této žádosti označit za **čin blízký vlastizradě**. Hugo S. R. Senior totiž jakožto občan státního útvaru Protektorát Čechy a Morava, tj. útvaru, který zde zbyl po rozvrácení Československé republiky, vlastně žádá agresora, který jeho vlast rozvrátil, tj. Německou říši, o udělení občanství. Stejně žádosti vyplnili a podepsali i ostatní členové Salmovy rodiny. Za nezletilé děti je podepsal Hugo S. R. Senior jako otec (als Vater).

V obou dosavadních rozhodnutích OPÚ Blansko (z roku 1996 i 1998) se uvádí, že Hugo S. R. Senior musel někdy před rokem 1942 nabýt říšskoněmecké občanství. Svědčí prý o tom policejní přihláška z tohoto roku. Daleko přesnější pramen, tzv. Fragebogen, uvádějící naprosto přesné datum 30. 8. 1940, kdy Hugo S. R. Senior obdržel „**Staatsangehörigkeitsausweis**“, tj. občanský průkaz Německé říše, správní orgán neuvádí.

2) Kartotéční list tzv. **Tugemannovy kartotéky**, která byla po válce zabavena nacistovi Alfredu Tugemannovi (rozenému Chvatíkovi), vedoucímu bloku NSDAP Rájec nad Svitavou, dokládající, že Hugo S. R. Senior a jeho dcera Ida vstoupili 1. 1. 1940 do **Deutsche Arbeitsfront** (DAF).

3) **Dopis z 15. 1. 1940**, adresovaný brněnskému vedení DAF a obsahující hlášení o přijetí tří nových členů, z nichž jedna je Ida (Eda) Salm-Reifferscheidtová, později provdaná Schoellerová, dnešní restituentka.

4) Tentýž kartotéční list Tugemannovy kartotéky s údajem o udělení **bronzového čestného kříže německé matky** (Ehrenkreuz der Deutschen Mutter) pro Leopoldinu S. R. (vyznamenání udělovali nacisté ve třech stupních: zlatý-matka s osmi a více dětmi, stříbrný-matka se šesti až sedmi dětmi, bronzový-matka se čtyřmi až pěti dětmi).

5) Tentýž kartotéční list Tugemannovy kartotéky, dokládající členství Huga Marii Salma-Reifferscheidta (Huga S. R. Prostředního), tj. syna Huga S. R. Seniora (od roku 1943), a Marie Salmové, dnešní restituentky (od roku 1941), v **Hitlerjugend**.

6) Další kartotéční list Tugemannovy kartotéky, dokládající vstup Huga S. R. Seniora do **Bund deutscher Osten** (BDO) dne 1. 1. 1943.

7) Další kartotéční list Tugemannovy kartotéky, dokládající členství Huga S. R. Seniora ve válečné organizaci **Kriegerkameradschaft**.

8) **Evidenční list** členů organizace Kriegerkameradschaft, kde je Hugo S. R. Senior veden jako člen od 1. 10. 1940 spolu s nacisty Aloisem Weselkou, Alfredem Tugemannem (Chvatíkem), Johannem Wojtechem, Karlem Hankem a dalšími.

9) **Soupis dětí do 14 let, jejichž rodiče mají být pravděpodobně členy NSDAP** (z 25. 10. 1944) z útvarů Block Raitz (Rájec) a Block Jestreb (Jestřebí), kde jsou evidováni Marie Elisabeth (1931) a Hugo Maria (1933), děti knížete Salm-Reifferscheidta, tedy dnešní restituentka Marie Salmová a její zesnulý bratr Hugo S. R. Prostřední.

10) **Policejní přihláška** z 26. 2. 1942 na jméno Salm-Reifferscheidt Fürst Hugo Nikolaus (vlastnoručně podepsaná), kde v rubrice „Státní občanství“ je uvedeno **Deutsches Reich**.

11) **Soubor svatebních fotografií** Idy Salm-Reifferscheidt a Philipa von Schoeller s datem sňatku 12. 9. 1944 (poskytl zdroj z Rájce-Jestřebí). Ženich je oblečen ve společenském stejnokroji příslušníka německé branné moci, na němž je vedle dalších vyznamenání patrná medaile řádu Koruny krále Zvonimíra, tj. nejvyšší vyznamenání fašistického ustašovského Chorvatska.

První z těchto dokumentů, tzv. Fragebogen, dokládá, že Hugo S. R. Senior pozbyl československé občanství nikoli až dnem vydání dekretu 33/1945 Sb. jakožto občan německé národnosti, ale už dříve, tj. dle § 1 odst. 1 téhož dekretu dnem nabytí říšskoněmeckého občanství, tj. dnem 30. 8. 1940. „**Provinil se proti republice“ ve smyslu dnešního zákona o půdě**, jestliže vyplnil výše uvedený Fragebogen?

Jak mu mohl ONV Boskovice vydat osvědčení „B“, které svědčilo o **antinacismu a antifašismu**, když Oběžník MV z 24. 8. 1945 výslovně zakazuje vydání tohoto průkazu i pouhým obyčejným členům (nikoli pouze činovníkům a velitelům!) SS, SA, SDP, NSDAP, NSKK a jiných složek nacistických.

Ve výčtu těchto složek jsou smíchány organizace, spadající pod §§ 2 i 3 **retribučního dekretu** (SS, SA a NSKK = § 2, SDP a NSDAP = § 3). Jestliže je dále uvedeno „...a jiných složek nacistických“, je jasné, že jsou zde míněny úplně všechny organizace, které uvádí vyhláška MV z 16. 1. 1945, tedy i **DAF** a **BDO**!

Z tohoto zjištění vyplývá, že vydal-li dne 20. 3. 1946 ONV Boskovice přece jen Hugovi S. R. Seniorovi osvědčení „B“, pak tímto vydáním porušil zákon.

Nová zjištění se postupně objevují v médiích. O podezření Huga S. R. Seniora a dalších členů jeho rodiny ze spojení s nacistickými strukturami vyšla celá řada článků v tisku a byl natočeno několik TV pořadů.

Soukromý brněnský badatel MUDr. Petr Stehlík navíc zveřejňuje 11. 8. 2000 v týdeníku Květy článek **Bitva o Macochu (a jiné skvosty)** a tvrdí v něm, že majetek Salmů je restituentům vydáván neoprávněně. Upozorňuje, že Hugo S. R. Senior s celou rodinou požádal v roce 1939 o udělení říšskoněmeckého občanství, že Leopoldina S. R. obdržela Mutterkreuz, děti byly v Hitlerjugend, rodiče v DAF a BDO, a navíc tvrdí, že manžel Idy byl v SS. Stehlík dále uvádí, že Marie Salmová se v 70. letech 20. století nechala adoptovat svojí tetou, vdovou po fašistovi, knížeti Starhembergovi, účastníkovi Hitlerova mnichovského puče a vůdci Heimwehru (rakouská obdoba SA). Že spáchala trestný čin podvodu, jelikož žádá o restituci po svých adoptivních i biologických rodičích současně. Podobně napadá Stehlík i Idu S. R., když uvádí, že dotyčná dostala jako občanka Rakouska v minulosti již jedno odškodnění za zkonfiskovaný majetek, a nyní žádá neoprávněně znovu.

V průběhu letních měsíců roku 2000 sbírá dr. Jaroš podpisy na **petici proti restituci majetku Salmů** a obrací se s ní na Parlament ČR. Podává také ve spolupráci se členy Svazu bojovníků za svobodu, jehož pověřeným historikem se následně stává, stížnost proti restituci na Okresní úřad Blansko. Je na ni velmi zdvořile odpovězeno, úředníci při jejím vyřizování ovšem jako by nechápali obsah stížnosti. Jejich odpověď nutí autora stížnost několikrát opakovat a upřesňovat. Tak se Jaroš pomalu ocitá v roli kverulanta, kterému správní orgán trpělivě a konejšivě odpovídá, aniž by doopravdy odpověděl. Z úst jednoho z úředníků musí také vyslechnout větu, že „**Nacismus není důvodem pro nevydání majetku v restituci**“, což zvyšuje jeho rozhořčení nad poměry v tomto státě a touhu po nápravě těchto poměrů.

Dne 28. 8. 2000 vydal Krajský soud v Brně (JUDr. Radan Malík) rozsudek, kterým vrací kauzu „zámek Blansko“ zpět OPÚ k přepracování vzhledem k nevyjasněnosti otázky, zda zámek v době konfiskace prokazatelně **souvisel se zemědělskou výrobou** a zda je tedy vůbec možné na něj vztahovat restituční zákon o půdě. Problematikou občanství Huga S. R. Seniora se rozsudek nezabývá.

OPÚ Blansko má tedy v srpnu 2000 znovu problém restituce areálu blanenského zámku na stole. Jeho úředníci však jsou **přes veškerá fakta, medializovaná dr. Jarošem a dr. Stehlíkem, neochvějně přesvědčeni o oprávněnosti restitučního požadavku Salmů**. Svědčí o tom další rozhodnutí, kterým v září 2000 OPÚ přiznává restituentům nárok na další výměru lesa na katastru obce Kuničky na Blansku (dále jen „lesy Kuničky“).

Státní podnik Lesy ČR se proti tomu odvolává, a to opět ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Jeho senát opět v čele s JUDr. Janem Horou vydává 23. 3. 2001 potvrzující rozsudek, takže „lesy Kuničky“ jsou restituentům definitivně vydány.

Vzápětí však nastává v celé kauze nečekaný zvrat. Dne 29. 3. 2001 vydává senát Krajského soudu v Brně v čele s JUDr. Radanem Malíkem rozsudek, kterým ruší rozhodnutí OPÚ Blansko ze 4. 2. 1999, kterým byl Salmům vydán zámecký park s rybníkem v Blansku. Z odůvodnění rozsudku vyplývá, že dle názoru soudu **není Hugo S. R. Senior oprávněnou osobou, protože nenabyl zpět čs. občanství, které jakožto Němec a říšskoněmecký občan pozbyl ústavním dekretem 33/1945 Sb.** Tento rozsudek je zcela v rozporu s rozsudkem Městského soudu v Praze z 1. 9. 1997 i s oběma rozsudky hradeckého soudu. Kdo nyní rozhodne, který z těchto soudů má pravdu?

Pokusíme-li se shrnout vše, co bylo až potud řečeno, zjišťujeme, že nárok Salmů na restituci majetku vážně především na dvou nevyjasněných otázkách:

- 1) Splňuje Hugo S. R. Senior **podmínku zachování československého občanství**?
- 2) Splňuje Hugo S. R. Senior **podmínku neprovinění proti československému státu**?

Obě podmínky musejí být splněny, má-li k restituci dojít. Ukládá to § 2 restitučního zákona o půdě.

Dle názoru Městského soudu v Praze (1. 9. 1997) údajně ke splnění první z podmínek stačí platné prozatímní osvědčení typu „B“. Ještě jednou se tedy k tomuto důležitému dokumentu vraťme a srovnajme si ho s jediným dochovaným registrem žadatelů o tato osvědčení, založeným v boskovickém archivu (list A 4, oboustranně popsaný naležato).

Prostudujeme-li podrobně registr žadatelů, zjistíme, že tři za sebou jdoucí osoby – Hugo S. R. Senior, Leopoldina S. R. a Alžběta S. R. – jsou jediní žadatelé, u nichž úředník nevyplnil rubriku „datum narození“. Proč to dělal? Věděl, že vydávat zesnulému Hugovi S. R. Seniorovi osvědčení typu „B“, tj. dokument, který je něčím podobným jako občanský průkaz, je poněkud problematické? Navíc má u Huga chybu v rubrice „místo narození“. Je zde uvedeno nesprávně Rájec místo Blansko. Komu vlastně osvědčil ony antifašistické postoje? Byl to opravdu Hugo S. R. Senior?

Dejme tomu, že byla přece jen dne 20. 3. 1946 vydána jakási tři osvědčení. S tím nejdůležitějším, patřícím zesnulému Hugovi S. R. Seniorovi, jde pak někdo o týden později (27. 3. 1946) na Okresní soud v Boskovicích. Tam je dokument, který někdo (předem?) přepsal **ledabyle a nepřesně** na mechanickém psacím stroji, opatřen kolkem a ověřen razítkem a podpisem. Ovšem pouze na jedné straně. Je to strana

1 a prázdná strana 4 dotyčného průkazu (list o velikosti cca A 5, přeložený na půl). Z evidenčního čísla, uvedeného na této ověřené straně, vyplývá, že držíme v rukou nikoli osvědčení Huga ale Leopoldiny S. R. Na druhé neověřené straně dokumentu, obsahující stranu 2 a 3 průkazu, pak jsou údaje, odpovídající osobě Huga S. R. Seniora (s chybou, že dotyčný podal žádost o osvědčení 5. 10. 1945 a nikoli 25. 10. 1945).

Jsou zde také vepsány obě nezletilé děti, Marie a Hugo. – Povšimněme si této skutečnosti! Nezletilé děti měly být dle zákona uvedeny v osvědčení **jednoho z rodičů**. Je zvláštní, že úředník ONV Boskovice dne 20. 3. 1946 určitě ví, že Hugo S. R. Senior před 18 dny zemřel, a přesto vpisuje Marii a Huga do průkazu zesnulého otce a nikoli žijící matky (!?)

Jaký byl asi úzus, dodržovaný v roce 1946 soudy při ověřování tak důležitých dokumentů, jakým bylo toto osvědčení? Dávalo se při oněch oboustranně popsanych průkazkách razítko pouze na avers dokumentu a revers mohl zůstat nepotvrzený, a přesto platil? Nebo se text oboustranných dokumentů opisoval (při tehdejší neexistenci kopírek) na dva samostatné listy, a ty se pak oba každý zvlášť opatřily razítkem a podpisem ověřujícího orgánu? Jestliže platí druhá verze, pak odstranit list 2 takto ověřené písemnosti a dopsat na prázdný rub listu 1 cokoli chceme, to by nemusel být až tak velký problém.

Možná, že toto vše je příliš složitě vykonstruovaná hypotéza. Vyvrátit by ji mohli jedině sami restituenti. Když už nemají originál osvědčení „B“ pro Huga S. R. Seniora, měli by předložit originály nebo aspoň ověřené kopie osvědčení Leopoldiny a Alžběty. Budeme-li je mít na stole všechny před sebou, ukáže se, proč nám evidenční čísla nesedí a kde došlo k chybě.

Zajímavou pomůckou při bádání by pak navíc mohl být ručně psaný, bohužel však nedatovaný (a tudíž pro soudní účely nepoužitelný) koncept, patrně zápis z jednání rady ONV Boskovice, která rozhodovala o udělení osvědčení „A“ nebo „B“ pro tři žadatele z rodiny Salmů. Je založen v boskovickém archivu a vyplývá z něj verdikt: **„Vydat dvě osvědčení „B“, jedno pro Leopoldinu společně s jejími dvěma dětmi do 16 (sic!) let, Marií a Hugem a druhé pro Alžbětu. Ostatní zamítnouti!“**

Tento koncept se svým závěrem zcela liší od závěrů tamtéž uloženého „Protokolu o schůzi předsednictví rad ONV v Boskovicích ze dne 14. března 1946“, v němž je učiněn závěr zamítnout Salmům osvědčení „A“ ale přiznat osvědčení „B“. Možná, že by stálo za to prozkoumat pravost také tohoto dokumentu, případně ověřit, zda orgán, zvaný „předsednictvo rad ONV Boskovice“, byl vůbec kompetentní takový závěr učinit, aniž by si předtím vyžádal zákonem stanovené svědectví tzv. protifašistického výboru.

Pravidla, kterými se byly povinny řídit v roce 1946 soudy při vystavování ověřených kopií, stanovil tehdy platný zákon o nesporném řízení (příloha patentu č. 208/1854 ř. z.). Stanovil, že kopie a originál spolu musejí přesně souhlasit mimo jiné i „v pravopisu, rozdělovacích znaménkách, zkratkách a druhu písma.“

Hodnověrnost tzv. **první kopie** Salmova prozatímního osvědčení „B“ můžeme dnes prokazovat například jejím srovnáním se vzorem formulářů těchto osvědčení (otištěným v Oběžníku z 24. 8. 1945, čj. A 4600-16/8-45 ref. A), případně se zachovanými originály osvědčení „B“, vydanými po válce jiným československým občanům německé národnosti.

Provedeme-li tato srovnání, zjišťujeme u kopie Salmova osvědčení následující nedostatky:

- a) chybí čárka před „č. 33 Sb.“
- b) nejsou uvedeny v závorce uváděné koncovky podstatných jmen, tvary sloves a zájmen, umožňující používat stejný tiskopis pro osoby mužského i ženského pohlaví
- c) je uvedena jiná věková hranice pro děti (16 místo 14 let)
- d) u data narození syna Huga chybí slovo „dne“

Výše uvedené nepřesnosti vzbuzují přinejmenším pochybnost o osobě ověřovatele, snižují tak hodnověrnout tzv. první kopie Salmova osvědčení, a tím pochopitelně **zpochybňují existenci jeho údajného originálu.**

Jak již bylo řečeno, v rozsudku hradeckého soudu z 11. 1. 2000 je poprvé citována také tzv. **druhá kopie** Salmova osvědčení „B“, datovaná 7. 8. 1946. Není nám známo, odkud pochází. Byla objevena patrně krátce před zasedáním soudu. Jestliže její nález měl posílit hodnověrnost existence údajného originálu, pak musíme konstatovat, že po prozkoumání jejího obsahu dospíváme k závěrům zcela opačným.

V situaci, kdy není dochován originál, ale dvě ověřené kopie dokumentu, měl by totiž soud obě tyto kopie **vzájemně co nejpečlivěji porovnat**. Jestliže se mezi nimi objeví jakákoli odlišnost (pravopisná či dokonce věcná), znamená to výrazné zpochybnění obou dokumentů a soud by je v takovém případě měl z důkazních materiálů vyloučit.

Mezi první a druhou kopií Salmova osvědčení „B“ nacházíme tyto rozdíly:

1) V opisu předtištěného textu formuláře, v místě pro razítko okresního národního výboru nebo okresní správní komise stojí:

- u první kopie: **Okresní národní výbor (okresní správní komise)**
- u druhé kopie: **Okresní nár. výbor (okr. správ. komise)**

2) V opise předtištěného textu formuláře, vyznačujícího místo pro podpis předsedy a jednoho z členů okresního národního výboru nebo okresní správní komise stojí:

- u první kopie: **Podpis člena okresního národního výboru (okresní správní komise)**

- u druhé kopie: **Podpis člena okr. nár. výboru (okr. správ. komise)**

3) Text dvou stejných kulatých razítek, která měla být na třetí straně osvědčení otištěna jednak přes spodní roh přilepené fotografie a jednak v místě, označeném L. S. (locus sigilli), zní takto:

- u první kopie: **Okresní národní výbor v Boskovicích
Okresní národní výbor v Boskovicích**
- u druhé kopie: **Úřad okresního národního výboru v Boskovicích
Úřad okresního nár. výboru v Boskovicích**

Okresní národní výbor a jeho úřad jsou dva různé pojmy. Považujeme za velmi podivné, že si alespoň tohoto třetího závažného rozdílu věcného charakteru hradecký soud nevšiml a nevyvodil z něj patřičné závěry!

Nejasností kolem Salmova osvědčení „B“ je ještě více. Poukazuje na ně i právní expertíza doc. JUDr. Karla Schelleho, CSc. Za zcela nepochopitelný (poněkud schizofrenní) považuje například přístup ONV Boskovice k případu Salm na přelomu let

1945–1946 a velmi podivným shledává rovněž chování vdovy Leopoldiny při jejím úsilí o získání nároku na vrácení konfiskovaného majetku. Z tohoto chování totiž jako by vyplývalo, že **žádné osvědčení „B“ neexistuje, nebo že existuje nějaký následný dokument, který jeho účinky ruší.**

Je divné, říká Schelle, že poměrně krátce před údajným vydáním prozatímního osvědčení „B“ Okresním národním výborem v Boskovicích (20. 3. 1946) zamítl dne 12. 12. 1945 tentýž orgán žádost Huga S. R. Seniora o povolení výjimky z konfiskace majetku s odůvodněním, že žadatel se **nezúčastnil boje za zachování celistvosti a osvobození ČSR.** Tento závěr se totiž dotýká i jedné z podmínek zachování státního občanství, a tedy i udělení osvědčení „B“. Dekret stanovil alternativní podmínku: buď se aktivně účastnit boje za osvobození nebo trpět pod nacistickým terorem. O nacistickém teroru vůči Hugovi S. R. Seniorovi však nemůže být řeč. Za takový teror nebylo možné pokládat každou újmu vyvolanou útlakem dotyčné osoby, ale jen zvýšenou míru utrpení. Mohlo jí být například zařazení do donucovacího pracovního tábora v příčinné souvislosti s nacistickým nazíráním na rasové otázky.

ONV v Boskovicích tedy v relativně krátkém časovém intervalu naprosto nepochopitelně **zaujal ke stejnému problému dvě zásadně odlišná stanoviska.**

Hugo S. R. Senior usiloval o uznání, že je osobou **české** národnosti (osvědčení „A“), ale zároveň si podal i žádost o osvědčení „B“, kterou mohli podat jen příslušníci **německé** národnosti. Zajišťoval se tak pro případ, že by jeho úsilí o uznání české národnosti zkrachovalo, k čemuž pak skutečně došlo.

Naprosto nepochopitelné je však **chování Hugovy manželky** po jeho smrti. Proč Leopoldina S. R. stále trvala na tom, že její manžel byl české národnosti, když s tímto stanoviskem stále narážela na nesouhlas? Proč se nesnažila dotáhnout do konce celý proces po linii „B“ a docílit vydání **definitivního rozhodnutí** o zachování svého i manželova občanství podle § 2 dekretu 33/1945 Sb.? – Vždyť první krok k úspěchu zde byl přece údajně již učiněn! Oba manželé i jejich dcera přece údajně získali prozatímní osvědčení typu „B“? **Jestliže ho tedy měli, proč si ho nenechali potvrdit Ministerstvem vnitra?**

V říjnu 2000 požádal starosta Blanska Ing. Miloslav Kala (pozdější poslanec Parlamentu ČR za ČSSD) spolu se svým právním zástupcem JUDr. Zdeňkem Koudelkou, PhD. (poslancem PČR za tutéž stranu) Ministerstvo vnitra o vydání deklaratorního rozhodnutí o tom, zda Hugo S. R. Senior byl či nebyl v den své smrti československým občanem. Toto rozhodnutí mělo být v souladu s nálezem Ústavního soudu ČR č. IV. ÚS 114/1996 ze dne 25. 9. 1997 vydáno posmrtně, po zvážení okolností celého případu. Jeho vydáním tak měl být vlastně konečně naplněn onen výše uvedený požadavek rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 1997.

Dne 3. 7. 2001 vydalo Ministerstvo vnitra rozhodnutí (podepsána JUDr. Kateřina Guluškinová), kterým žádost Města Blanska zamítlo, neboť Blansko prý není ve věci zachování či nezachování občanství Huga S. R. Seniora účastníkem řízení, a není proto legitimováno k podání dotyčné žádosti. Žádost by dle ministerstva byl oprávněn podat jedině některý z dědiců Huga S. R. Seniora (což se ovšem nestalo), a nebo je to pro účely správního (soudního) řízení oprávněn učinit OPÚ Blansko.

Tento orgán nakonec (po několika urgencích) prostřednictvím referátu vnitřních věcí Okresního úřadu Blansko podnět zadal a Ministerstvo vnitra dne 17. ledna 2002 vydalo rozhodnutí, kterým **Hugovi S. R. Seniorovi občanství in memoriam zamítlo.** Učinilo tak poté, co ředitelka Muzea Blansko, Mgr. Eva Nečasová, využila

možnosti nahlédnout do příslušného spisu na Ministerstvu vnitra a doložila do něj veškeré materiály o nacistické minulosti Huga S. R. Seniora a další doklady, svědčící proti nároku na restituci, i s příslušným komentářem. Ministerstvo vzalo tyto námitky v úvahu a v rozhodnutí k nim přihlédlo.

Proti rozhodnutí podal právní zástupce Salmů, JUDr. Felix Nevřela, **rozklad k rukám ministra vnitra Stanislava Grosse**. Gross dne 11. 6. 2002 Nevřelův rozklad zamítl, a rozhodnutí svého ministerstva ze 17. ledna 2002 potvrdil. Nevřela proti tomu podal správní žalobu k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Dne 9. 7. 2002 vydal ministr zemědělství Jan Fencel rozhodnutí, kterým potvrdil námitku Muzea Blansko, že **budovy blanenského zámku by neměly být předmětem restituce, jelikož nesloužily v rozhodném období (1945) zemědělské výrobě**. Potvrdil tedy, že na areál zámku se nevztahuje působnost restitučního zákona o půdě, a tento areál není tudíž možno žadatelům v restituci vydat. V souladu s tímto rozhodnutím zamítl OPÚ Blansko Salmům dne 29. 10. 2002 nárok na restituci areálu blanenského zámku. Salmové se proti tomu ještě mohli odvolat, neučinili to však, **takže rozhodnutí nabylo dne 3. 12. 2002 právní moci**. O blanenském zámku je tedy definitivně rozhodnuto.

Lesy ČR po vydání Grossova rozhodnutí zadaly v srpnu 2002 na OPÚ Blansko podnět k **obnově řízení ve věci „lesy Veselice“ a „lesy Kuničky“**. Chtěly dosáhnout toho, aby výměra těchto lesních pozemků (bohužel už bez značné části stromů, které byly v dobré víře Salmy vytěženy) byla vrácena zpět do vlastnictví České republiky, vzhledem k tomu, že byla restituentům vydána neoprávněně. Okresní pozemkový úřad ovšem toto řízení zastavil a ve svém rozhodnutí ze dne 14. 11. 2002 oznámil Lesům, že o Salmově občanství ve skutečnosti nebylo dosud rozhodnuto. Grossovo rozhodnutí je totiž prý **pouze rozhodnutím o tzv. předběžné otázce**. Aby řízení mohlo pokračovat, musel by o Salmově občanství rozhodnout referát vnitřních věcí Okresního úřadu Blansko, a ten prý to nemohl v průběhu 2. pololetí 2002 učinit, jelikož (patrně nějakým nedopatřením) **neobdržel od Ministerstva vnitra výše uvedené Grossovo rozhodnutí**, takže je o celé věci vlastně informován pouze z novin a z televize, a nemůže tedy zatím rozhodovat.

Za této podivné situace skončily dne 31. 12. 2002 svou existenci okresní úřady a kompetence bývalého referátu vnitřních věcí Okresního úřadu Blansko, tj. orgánu věcně i místně příslušného k vydání konečného rozhodnutí o Salmově občanství, přešly na kraj. Krajský úřad Brno vydal po urgencích ze strany Města Blanska v polovině roku 2003 **potvrzení (nikoli rozhodnutí!?) o tom, že Salm zemřel, aniž by občanství získal**.

Nový Pozemkový úřad Blansko (bývalý OPÚ, dnes pracoviště Ministerstva zemědělství) však přes všechny tyto skutečnosti odmítl dále rozhodovat, vzhledem k tomu, že prý není dořešena správní žaloba advokáta Nevřely, uplatněná u Nejvyššího správního soudu v Brně.

V listopadu 2003 tento soud Nevřelovu žalobu zamítl, takže Pozemkovému úřadu Blansko už nic nebránilo v tom, aby vyhověl žádosti Lesů ČR o obnovu řízení. Úřad ovšem s rozhodnutím váhá a své váhání odůvodňuje nutností vyčkat nálezu Ústavního soudu, k jehož rukám adresoval právní zástupce Salmů svou ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího správního soudu v Brně.

Za těchto okolností byl nárok Lesů České republiky na obnovu řízení ve věci „lesy Veselice“ a „lesy Kuničky“ promlčen, a tyto lesní výměry přešly s definitivní platností do majetku restituentů.

Lesy České republiky podaly v souvislosti s touto událostí **trestní oznámení na neznámého pachatele**, který dle jejich názoru způsobil svým postupem mnohamilionovou škodu na majetku České republiky. Případem se pak až do jarních měsíců 2006 zabývaly orgány Policie ČR, které případ uzavřely **sdělením obvinění z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele**. Příslušný státní zástupce však **trestní řízení jako nedůvodné zastavil**.

Doktor Jiří Jaroš umístil v obci Doubravice nad Svitavou u příležitosti oslav konce 2. světové války v květnu 2003 na dům, patřící kdysi jeho dědečkovi a strýci, **pamětní desku**, připomínající oběť těchto odbojářů, obětí nacistické zvěle. V textu desky se objevuje jméno bývalého rájeckého velkostatkáře, Huga S. R. Seniora, a to vzhledem k tomu, že oba odbojáři, legionář Jan Holík a náčelník Sokola Alois Šterbáček, zahynuli vinou nacisty Alfreda Chvatíka-Tugemanna, který byl významným zaměstnancem Salmova velkostatku. Z důvodů tohoto (údajně účelového) spojení jména Salm s perzekucí doubravických odbojářů podaly obě Salmovy dcery, Marie a Ida, **žalobu na ochranu osobnosti**. V souvislosti s tímto procesem podepsala řada (převážně brněnských) vědeckých pracovníků tzv. „**Petici proti cenzuře**“ a mluvčí příslušného petičního výboru, prof. PhDr. Jaroslav Hroch, CSc. z filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, podpořil vyvěšení výše uvedené desky několika články v tisku, a také odhalením **nové pamětní desky** na témže domě, která doplňuje desku původní a uvádí podrobné údaje o nacistickém ovzduší, v němž probíhala zemědělská výroba na někdejší Velkostatku Rájec nad Svitavou.

Ústavní soud v senátě, složeném ze soudců Ivany Janů (předsedkyně), Františka Duchoně a Vojena Güttlera (členové) zrušil dne 18. 8. 2005 rozsudek Nejvyššího správního soudu z 27. 11. 2003 a rozhodnutí Ministerstva vnitra z 11. 6. 2002. (Nález je datován dnem 29. 6. 2005, vyneseno bylo 18. 8. 2005). Potvrdil tím za ignorace všech výše uvedených skutečností, že Hugo S. R. Senior zemřel jako občan Československa, čímž **přiznal jeho dědicům nárok na restituci**.

Několik pamětníků událostí z doby 2. světové války, případně jejich potomků, protestovalo proti **nepravdivým údajům**, o něž se nález opírá, zejména proti tvrzení, že Hugo S. R. Senior účinně napomáhal obnovení celistvosti republiky tím, že **podporoval za války protinacistické odbojáře**.

O tom, že jsou tato tvrzení nepravdivá, sepsala na Městském úřadě v Blansku **řada svědků čestná prohlášení**. Protest v této věci zaslal i Okresní výbor Českého svazu bojovníků za svobodu Blansko-Boskovice.

Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc. poskytl v těch dnech rozhovor deníku Haló noviny a zhodnotil v něm výše uvedený nález ÚS, a to zejména ve vztahu k nálezu pléna ÚS, vydanému před časem v tzv. kauze Dreithäler. Zdůraznil v něm, že odpovědnost části německého národa za zločiny nacistů, kteří připravovali vyhubení českého národa, je nepochybná. Citoval závěry pléna ÚS o tom, že občané německé národnosti v Československu místo toho, aby prokazovali věrnost demokracii, kterou v té době Československo v Evropě představovalo, naopak v naprosté většině zločinnému nacistickému režimu podléhali a podporovali jej. Přispěli tak k rozbití demokratického Československa.

Pavlíček cituje nález pléna ÚS a uvádí, že zatímco Československo se stalo obětí Mnichovské dohody, jeho občané německé národnosti se stali hlavními aktéry zniče-

ní demokracie v tomto státě, za což byli v době ohrožení republiky a posléze i v době války odměňováni funkcemi v okupačním aparátu, na což upozorňují ve svých pracích nejen čeští ale i někteří němečtí historikové.

Profesor Pavlíček dále uvádí, že **někteří naši občané se po vítězství nacismu pokoušeli přidat k vítězům a získat německou státní příslušnost**. Podařilo se to však zpravidla jenom těm, kteří se **sami o vítězství nacismu nějak zasloužili**. Vedle občanů různých sociálních vrstev patřili k těmto lidem i někteří příslušníci šlechty, kteří tak činili mimo jiné i v zájmu zachování svého majetku. **Ať už byl žadatel úspěšný či neúspěšný, v každém případě byla jeho žádost o říšskoněmecké občanství po válce klasifikována jako zrada**.

„V době zvýšeného ohrožení vlasti a českého národa bylo takové jednání natolik závažné, že zaslouží, aby bylo sankcionováno stejně jako u těch občanů, kterým bylo vyhověno a německými státními příslušníky se stali,“ říká profesor Pavlíček a argumenty Ústavního soudu, že Hugo Nikolaus Salm požádal o německou státní příslušnost údajně pod nátlakem, vyvrací těmito slovy:

„Možný nátlak na jednotlivce, aby se stal německým státním příslušníkem po vítězství nacismu, odporuje nejenom již zmíněným zjištěním německých a českých historiků, ale i logice tehdejších vítězů, kteří si rozdělávali židovskou a českou kořist a nechtěli se dělit s těmi, kteří takové zásluhy neměli. V této době také nikdo nebyl nucen vstupovat do nacistické strany. Tvrzení, že takovému nátlaku byl vystaven právě Salm, je v rozporu s dosavadním historickým výzkumem.“

Na dotaz redaktora listu, vztahující se k problematice členství Salma v nacistických organizacích, právní expert uvádí, že k této činnosti, popisované v rozhodnutích Ministerstva vnitra, se ÚS nikterak nevyjadřuje, ale naopak zdůrazňuje **účast Salma v boji proti maďarským oddílům na Slovensku, která prý má svědčit o jeho věrnosti republice ve smyslu dekretů**. Pavlíček namítá, že maďarské oddíly, proti kterým Salm údajně v roce 1919 bojoval, byly oddíly Maďarské republiky rad, která podporovala Slovenskou republiku rad, vyhlášenou v Prešově českým občanem Janouškem.

„Tato sovětská revoluce v Maďarsku byla posléze poražena silami, které dosadily k moci admirála Hortyho, pozdějšího spojence Hitlera. **Tvrdit, že boj Salma proti Maďarské republice rad má něco společného s dekrety prezidenta republiky, je zcela ahistorické,**“ říká právní expert z Karlovy univerzity na adresu tří členů senátu ÚS, kteří se pod tato tvrzení ve svém nálezu podepsali. Dodává, že podobných historických pochybení můžeme v jejich nálezu najít více. Za obzvláště velkou chybu označuje též tvrzení ústavních soudců, že prozatímní osvědčení typu „B“ prý s konečnou platností schvaloval Krajský národní výbor.

„V době, kdy Salm zemřel, to je v roce 1946, žádné krajské národní výbory neexistovaly... Je tedy zřejmé, že ÚS nemohl vycházet z autentického znění dekretu prezidenta republiky, jak bylo uveřejněno ve Sbírce zákonů. Je to velké právní pochybení!“

Pavlíček dodává, že ÚS se především opírá o předpisy, vydané již po smrti Huga Salma, a že veškeré jeho úvahy o roli Krajského národního výboru jsou tudíž nepravdivé. Pozastavuje se nad tím, že ÚS si dovoluje argumentovat předpisy platnými před smrtí i po smrti žadatele, jakoby smrt a datum rozhodnutí vůbec nic neměnily na významu rozhodování o založení vztahu státního občanství. Na dotaz redaktora o platnosti nálezu Ústavního soudu ze srpna 2005 sděluje, že:

„Ústavní soud zrušil dosavadní rozhodnutí soudních a správních orgánů. **Odůvodnění nemůže být závazné, pokud argumentuje neexistujícím zákonem, resp. něčím, co v té době neplatilo ani platit nemohlo.** Důvody, o které se výrok opírá, zpochybňují oprávněnost výroku. Problematická je ovšem i **legitimita rozhodování tříčlenného senátu ÚS**, který změnil důsledky rozhodnutí ústavodárce, které vedlo ke konfiskaci majetku Salmů. **Jistě by to mělo být podnětem pro současného ústavodárce, jak napravovat chyby omylných soudců.**“

Na dotaz novináře ohledně vztahu mezi kontroverzním nálezem ÚS a mezinárodními závazky České republiky vysvětluje profesor Pavlíček, že od roku 1945 bylo Československo vázáno tzv. Pařížskou reparační smlouvou. Bylo podle ní povinno rozhodovat o tom, kdo je národností Němec, a na koho se tudíž vztahuje závazek podílet se na reparacích, které byly Německu uloženy. Učinilo to svými dekrety a za Němce prohlásilo občany, kteří se za Němce přihlásili, a to i v případě, že jim nebylo vyhověno. **Senát ÚS konstatuje, že Salmovi vyhověno bylo a Němcem se stal. Je tedy pozoruhodné, že přitom odmítá k výše uvedeným mezinárodním závazkům přihlížet.**

V současnosti je Pařížská reparační smlouva součástí našeho vnitrostátního práva a je vedena v seznamu smluv, který byl předložen parlamentu v souvislosti s přijetím tzv. euronovely ústavy, která byla přijata i za spolupráce soudců ÚS.

„Závazek z této reparační smlouvy, a to zdůrazňuji, nevznikl až s touto euronovelou ústavy, ale byl společným závazkem spojenců, signatářů této mezinárodní smlouvy a Československo jej od počátku muselo plnit,“ zdůrazňuje profesor Pavlíček a v další části rozhovoru, který novinám poskytl, kritizuje **neobjektivní přístup některých našich sdělovacích prostředků ve věcech historie a současnosti česko-německých vztahů.** Naráží na pořady s urážkami prezidenta Beneše, na vychvalování sudetských Němců a jejich údajných zásluh o českou krajinu, na zamlčování jejich zločinů proti českému obyvatelstvu, na líčení údajných zločinů Čechů a na to, že na této kampani se podílí jak část sdělovacích prostředků, tak i část politiků.

V závěru článku reaguje právní expert na dotaz redaktora, zda případem Salm není podkopávána právní podstata Českého státu slovy o tom, že první republika přispěla k diferenciaci aristokracie. Její první část zůstala věrná a obětavě bojovala za československý stát. Část druhá naproti tomu porušila při první příležitosti sliby a přidala se k nepřátelům státu. Současný problém tkví v tom, že **omlouváme nebo dokonce glorifikujeme tuto druhou část, místo abychom vyjadřovali vděčnost těm, kteří bez rozdílu politického přesvědčení či národnostní příslušnosti přispívali k obnovení samostatného státu.**

Právní zástupce Města Blanska, JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D., zkompletoval v průběhu září 2005 všechny doklady, svědčící proti nároku Salmů, a doložil je do spisu na Ministerstvu vnitra, které mělo znovu o Salmově občanství rozhodnout. Ministerstvo zveřejnilo dne 13. dubna 2006 rozhodnutí, v němž opět uvádí, že Hugo S. R. Senior **nebyl v den své smrti občanem Československa.**

Proti rozhodnutí podali restituenti rozklad k rukám ministra vnitra. V závěru měsíce října 2006 se v médiích objevila informace o tom, že ministr vnitra Ivan Langer **rozklad zamítl** a potvrdil rozhodnutí svých úředníků, které tak nabylo právní moci.

Nyní se dá očekávat, že proces bude pokračovat uplatněním dalších zákonných opravných prostředků, kterými se Salmové nadále budou pokoušet o prosazení svých restitučních nároků.

CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED FÁZÍ VÝVOJE KAUZY SALM-REIFFERSCHIEDT

9. prosince 1992

Podána žádost o restituci dle zákona 229/1991 Sb. ve spojení se zákonem 243/1992 Sb. („Zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku“), požadavek: navrácení zemědělského majetku, jehož posledním majitelem byl velkostatkář Hugo Nikolaus Salm-Reifferscheidt (Hugo S. R. Senior), který majetek pozbyl dle dekretu 12/1945 Sb. („Dekret o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa“). Rozsah majetku: Zámek v Rájci-Jestřebí (Rájec nad Svitavou), Zámek Blansko a několik dalších s nimi souvisejících budov, cca 7 000 hektarů zemědělské a lesní půdy, jeskyně Moravského krasu atd.

Žádají dědicové: Marie Salm-Reifferscheidt-Raitz (Marie Salmová, dcera)

Ida Schoeller (dcera)

Elisabeth Hartig (dcera, zemřela v prosinci 1992)

Hugo Christian Salm-Reifferscheidt (Hugo S. R. Junior, vnuk),

zastupuje je advokát JUDr. Felix Nevřela.

květen a září 1996

Vydána první dvě rozhodnutí prvoinstančního orgánu, tj. referátu pozemkový úřad Okresního úřadu Blansko (OPÚ), týkající se dvou vybraných položek:

1) 273 ha tzv. „lesa ve Veselici“ a

2) Zámku Blansko.

Závěr: žadatelé nejsou podílovými spoluvlastníky dotyčného majetku, nemají na restituci nárok, neboť není splněna hlavní podmínka, tj. znovunabytí občanství Huga S. R. Seniora, pozbytého dle dekretu 33/1945 Sb. (Dekret o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské), žadatelé se odvolávají k Městskému soudu v Praze.

1. září 1997

Městský soud v Praze ruší toto rozhodnutí a vrací ho OPÚ k přepracování. Zavazuje prvoinstanční orgán svým právním názorem, že i když Hugo S. R. Seniorovi nebylo do jeho smrti (2. 3. 1946) občanství zachováno vydáním pravomocného rozhodnutí Ministerstva vnitra, přesto lze „na něj pohlížet jako na osobu, které bylo občanství zachováno“, a to s ohledem na tzv. osvědčení typu „B“ o prozatímním zachování občanství. Toto osvědčení, vydané údajně 20. března 1946 Okresním národním výborem v Boskovicích, se nezachovalo v originále, ale pouze ve dvou vzájemně odlišných ověřených opisech. Z nich vyplývá, že bylo vydáno až 18 dní po Salmově smrti, což vzhledem k tomu, že šlo o osobní průkaz s nalepenou fotografií, zakládá neplatnost tohoto dokumentu, dále neexistuje žádný důkaz (zápis v knize apod.) o tom, že byl tento průkaz opravdu vydán, neexistuje doklad o zákonem předepsaném schválení tohoto dokumentu takzvaným „protifašistickým výborem“, neexistuje doklad o tom, že by tento doklad byl schválen Zemským národním výborem v Brně a nikdy nebylo na jeho základě vydáno rozhodnutí Ministerstva vnitra o definitivním zachování Salmova občanství. Všechny tyto nedostatky soud přešel ve svém rozsudku jako nepodstatné a přiznal restituentům nárok na navrácení majetku.

srpen a listopad 1998

OPÚ vydává dvě nová (opravená) rozhodnutí na 273 ha lesů ve Veselici a na Zámek Blansko. Žadatelé se stávají jejich vlastníky. Rozhodnutí nenabyla právní moci – povinné osoby se odvolaly: Lesy České republiky, s.p. ke Krajskému soudu v Hradci Králové, Město Blansko spolu s Muzeem Blansko ke Krajskému soudu v Brně.

4. února 1999

OPÚ vydává rozhodnutí, kterým přiznává restituentům nárok na zámecký park v Blansku. Proti němu se vzápětí odvolal přednosta Okresního úřadu v Blansku ke Krajskému soudu v Brně.

11. ledna 2000

Krajský soud v Hradci Králové potvrzuje nárok Salmů na restituci a ignoruje námitky Lesů ČR proti pravosti Salmova osvědčení „B“.

březen 2000

Lesy ČR podávají proti tomuto rozsudku ústavní stížnost.

září 2000

OPÚ přiznává Salmům nárok na vrácení dalších cca 300 hektarů lesů v Kuničkách, Lesy ČR se odvolaly ke Krajskému soudu v Hradci Králové.

říjen 2000

Starosta Blanska, Ing. Miloslav Kala (později poslanec PČR za ČSSD) spolu s právním zástupcem JUDr. Zdeňkem Koudelkou (rovněž poslancem PČR za ČSSD) podávají žádost na Ministerstvo vnitra, aby tento orgán dodatečně (posmrtně) deklaroval zesnulému Hugovi S. R. Seniorovi, zda měl či neměl v den své smrti československé občanství. Opírají se o nález Ústavního soudu ze září 1997, vydaný v restituční kauze Černínů, který ukládá Ministerstvu vnitra vydávat podobná deklaratorní rozhodnutí, s cílem urychlit restituční spory, u nichž platí, že žádost o zachování občanství takzvané potencionální oprávněné osoby byla kdysi včas a řádně podána, ale nebylo o ní z těch či oněch důvodů pravomocně Ministerstvem vnitra rozhodnuto, což dnes komplikuje rozhodování obecných soudů.

29. března 2001

Krajský soud v Brně ruší rozhodnutí OPÚ Blansko, kterým byl dne 4. 2. 1999 vydán zámecký park v Blansku restituentům (odvolání přednosta Okresního úřadu Blansko). Soud nárok Salmů zamítá kvůli nesplnění základní podmínky nároku na restituci, tj. znovunabytí Salmova občanství. Prozatímní osvědčení „B“ je dle tohoto soudu pro prokázání nároku nedostačující.

3. července 2001

Ministerstvo vnitra žádost starosty Města Blanska o deklarování Salmova občanství zamítá s odůvodněním, že starosta není v této věci oprávněn žádat, současně však sděluje, že pokud by o podobné rozhodnutí požádala oprávněná osoba, to je někdo z restituentů nebo OPÚ Blansko, rozhodnutí (kladné či záporné) by vydalo.

říjen 2001

Vzhledem k tomu, že restituenti odmítají výše uvedený podnět zadat, je ze zákona povinen pro urychlení procesu tento krok učinit OPÚ Blansko. Muzeum Blansko pak dokládá do příslušného spisu veškeré důkazy proti nároku restituentů. Je to především:

1) dotazník, zvaný „Fragebogen zur Feststellung der deutschen Volkzugehörigkeit“ (Dotazník k ověření německé národní příslušnosti), kterým Hugo S. R. Senior požádal jakožto občan protektorátu německého agresora dne 29. 9. 1939 o udělení říšskoněmeckého občanství. Bylo mu uděleno 30. 8. 1940, a Salm se tak stal nikoli pouze osobou německé národnosti, ale také říšskoněmeckým občanem se všemi důsledky poválečného pozbytí československého občanství dle dekretu 33/1945 Sb. a ztráty majetku dle dekretů 12 a 108/1945 Sb. Originál „Fragebogenu“ je uložen ve Státním ústředním archivu v Praze.

2) kartotéční listy tzv. Tugemannovy kartotéky, zabavené po válce nacistovi Alfredu Tugemannovi, rozenému Chvatíkovi, blockleiterovi NSDAP v Rájci nad Svitavou. Tyto listy, uložené v Archivu Ministerstva vnitra, dokládají členství Huga S. R. Seniora v nacistických organizacích Deutsche Arbeitsfront, Bund Deutscher Osten a Kriegerkameradschaft, dokládají členství jeho ženy Leopoldiny, vyznamenané bronzovým čestným křížem německé matky (Ehrenkreuz der Deutschen Mutter) taktéž v BDO, členství jeho dcery Idy (restituentky Idy Schoeller) v DAF a členství Salmových dětí Marie (dnešní restituentky) a jejího bratra Huga Marii v Hitlerjugend.

3) Evidenční list členů Kriegerkameradschaftu se Salmovým jménem, nalezený PhDr. Jiřím Jarošem v kunštátské pobožce Moravského zemského archivu Brno.

4) Dokument, o němž lze usuzovat, že je soupisem dětí členů NSDAP z 25. 10. 1944 se jmény Huga a Marie Salmových, nalezený tamtéž.

5) Soubor svatebních fotografií Idy Salm-Reifferscheidt a Philipa von Schoeller z 12. 9. 1944, na nichž je ženich oblečen ve společenském stejnokroji příslušníka německé branné moci s medailí řádu Koruny krále Zvonimíra, což bylo dle zjištění PhDr. Jiřího Jaroše nejvyšší vyznamenání fašistického ustašovského Chorvatska atd.

Muzeum zaslalo Ministerstvu vnitra všechny tyto dokumenty i s podrobným komentářem, obsahujícím řadu důkazů, zpochybňujících pravost Salmova osvědčení „B“ a množství argumentů, svědčících proti nároku Salmových dědiců na restituci majetku.

17. ledna 2002

Ministerstvo vydává rozhodnutí, kterým deklaruje, že Hugo S. R. Senior zemřel, aniž by znovu nabyl pozbyté československé občanství, takže jeho dědicové nárok na restituci nemají. Restituenti podávají rozklad k rukám ministra vnitra.

11. června 2002

Ministr vnitra Stanislav Gross potvrzuje verdikt svého ministerstva: Hugo S. R. Senior nebyl čs. občanem, když umíral, jeho dědicové tedy nárok nemají. Restituenti podávají správní žalobu k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

9. července 2002

Ministr zemědělství Jan Fencel rozhodl o námitce Muzea Blansko, že Zámek Blansko nespadá pod působnost restitučních zákonů o půdě, a tudíž nemůže být vydán žadatelům, vzhledem k tomu, že se nejedná o budovu, která v roce 1945 souvisela se zemědělskou výrobou. Vyhověl námitce, kterou muzeem vzneslo.

29. října 2002

OPÚ Blansko vydává dle Fenclova rozhodnutí nové rozhodnutí na Zámek Blansko v tom smyslu, že Salmové nejsou jeho podílovými spoluvlastníky. Potomci Huga S. R. Seniora se svým advokátem Nevřelou se proti tomuto rozhodnutí neodvolali, takže nabylo právní moci. Zámek Blansko tak vypadl z restituce.

27. listopadu 2003

Nejvyšší správní soud v Brně zamítl správní žalobu Salmů a potvrdil správnost rozhodnutí Ministerstva vnitra, které nepřiznalo Hugovi S. R. Seniorovi československé občanství v den jeho smrti a které potvrdil v rozkladu ministr Gross. Tím je zamítavě rozhodnuto o nároku restituentů. Restituenti reagují užitím mimořádného opravného prostředku a podávají proti tomuto rozsudku ústavní stížnost.

18. srpna 2005

Ústavní soud v senátě, složeném ze soudců Ivany Janů (předsedkyně), Františka Duchoně a Vojena Güttlera (členové), zrušil tento rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně a potvrdil za ignorace všech výše uvedených pochybností, že Hugo S. R. Senior zemřel jako občan Československa, a jeho dědicům tak přiznal nárok na navrácení majetku. Několik pamětníků událostí z doby 2. světové války, případně jejich potomků, protestovalo proti některým nepravdivým údajům, o něž se nález ÚS opírá, zejména proti tvrzení, že Hugo S. R. Senior údajně za války podporoval protinacistické odbojáře. O tom, že tato tvrzení jsou nepravdivá, sepsala na Městském úřadě Blansko řada svědků čestná prohlášení. Protest zaslal i Okresní výbor Českého svazu bojovníků za svobodu Blansko-Boskovice.

13. dubna 2006

Ministerstvo vnitra zveřejnilo rozhodnutí, v němž opětovně uvádí, že Hugo S. R. Senior zemřel, aniž by nabyl zpět pozbyté československé občanství. Restituenti podávají proti rozhodnutí rozklad k rukám ministra vnitra.

říjen 2006 (dle informace z tisku)

Ministr vnitra Ivan Langer rozklad zamítl a rozhodnutí potvrdil.